

PEDAGOGIA PROIECTULUI. ASPECTE METODOLOGICE.

PROJECT PEDAGOGY. METHODOLOGICAL ASPECTS

Mihai STANCIU¹, Doina STANCIU²

¹U.Ș.A.M.V.-D.P.P.D. Iași

²Școala „Ștefan Bârsănescu” Iași

Rezumat: Comunicarea își propune să abordeze teoria și fundamentele a ceea ce se numește astăzi **pedagogia proiectelor**. Viața nu ne evaluează prin testele de tip grilă (de care se abuzează în învățământul românesc actual), ci prin modul în care noi avem competențele necesare rezolvării problemelor pe care le întâlnim în mediul economic, social, politic și cultural. Accesarea fondurilor de la Uniunea Europeană va presupune elaborarea și implementarea unor proiecte.

De aceea, în această etapă ne-am propus să prezentăm tipologia proiectelor, structura unui proiect, etapele derulării lui, metode și instrumente de evaluare a eficienței proiectului.

Propunem abilitarea tuturor cadrelor didactice cu problematica managementului proiectelor (atât în cadrul formării inițiale, cât și al formării continue), constituirea la nivelul instituțiilor de învățământ a unor echipe interdisciplinare de proiect, elaborarea unor portofolii cu proiecte posibile de derulat, integrarea în proiecte de finanțare ale Uniunii Europene etc.

MATERIAL ȘI METODĂ

1. Originea ideii de „proiect”

Termenul de „proiect” apare în secolul al XV-lea sub două forme în limba franceză : „pourget” și de „project” și se va impune în secolul al XX-lea, după o utilizare puțin răspândită și capricioasă până în secolul al XIX-lea (DEEF, 1994).

Pionierii abordării proiectului în educație sunt considerați pedagogii americani John Dewey (1859-1952) și William H. Kilpatrick (1871-1965). John Dewey a dezvoltat un sistem pedagogic pe baza filosofiei pragmatiste, în varianta ei instrumentală. Spre deosebire de vechea educație, cea de tip progresivist avea nevoie de o filosofie coerentă a educației. Puși în diferite situații experiențiale, elevii vor trebui să fie activi, să rezolve probleme, să colaboreze cu alți semenii, pregătindu-se pentru o societate viitoare. A învăța din experiență implică cele două dimensiuni: retrospectivă și prospectivă (Dewey, 1972, p. 122). William H. Kilpatrick rămâne principalul teoretician al ideii de proiect prin articolul celebru „The Project Method” (1918). În viziunea sa proiectul are un scop precis; angajează personalitatea în totalitatea sa; se derulează într-un mediu social.

Alte contribuții importante au adus A.S. Makarenko, C. Freinet, Planul Dalton, Grupul francez al educației noi. Acesta din urmă are meritul de a fi legat proiectul școlar de situații concrete de viață socială; de a centra proiectul pe elev; de a fi dezvoltat la elevi o atitudine de cercetare, de explorare în realizarea unui proiect. Anii 1970-1980 au urmărit o individualizare a proiectelor în cadrul unui proiect comun (DEEF, 1994, p.806). Anii de după 1990 au adus implicarea calculatorului în realizarea unor proiecte în cadrul unor adevărate rețele de cercetare și investigare.

2. Câteva elemente de pedagogia proiectului

Adesea asimilat cu progresul, termenul de proiect are o conotație pozitivă. Proiectul este „de ordinul paradigmei valorizând activitatea concretă și organizată a unui subiect social de a-și stabili un scop și mijloacele adaptate pentru a-l atinge.” (ib., p. 802) Proiectul se poate defini și ca o conduită anticipativă a individului, el desemnând orice acțiune intențională și explicită. „Înainte de a călca pe un drum, trebuie să-l vezi”, sublinia un filosof și logician polonez (T. Kotarbinski).

Proiectul reprezintă o metodă complexă de predare-învățare și evaluare a elevilor/studentilor (individual/grup), care începe în clasă și continuă în afara spațiului școlar sub forma unor investigații, a unor experimente, a unor anchete de teren etc și se finalizează prin prezentarea unor produse în fața grupului de elevi/studenti, precum și a altor factori interesați.

Metoda proiectului nu trebuie confundată cu:

- a) proiectul educativ- care pleacă de la opțiuni filosofice și politice;
- b) proiectul instituțional- care urmărește asigurarea unei perspective sistematice în desfășurarea eficientă a activităților din cadrul unei instituții;
- c) proiectul –cadru- care are în vedere un plan/structură propusă elevilor sau studenților (De Landsheere, 1992, pp. 170-173).

După nivelul la care se desfășoară, distingem proiecte individuale, de grup și societale. Proiectul nu este un scop în sine, ci reprezintă un adevărat ocol, care permite de a-i obișnui pe elevi și studenți cu diferite obstacole și de a provoca situații de învățare.

Pedagogia proiectului încearcă să-l pună pe elev/student în centrul procesului de educare și formare. De aceea, unii pedagogi au considerat apariția proiectului drept o „revoluție copernicană” prin trecerea de la perspectiva centrată pe predare (*teaching*) la cea centrată pe efortul de învățare al elevului/studentului (*learning*) (DEEF, 1994, p. 804).

Pedagogia proiectului îndeplinește mai multe funcții (Marc Bru, Louis Not, 1987, *apud ib.*, p. 805):

- a) Funcția economică și de producție, prin care se are în vedere acoperirea cheltuielilor făcute și obținerea unui anumit profit.
- b) Funcția terapeutică (motivațională, după părerea noastră) are în vedere dezvoltarea la elevi și studenți a motivației și interesului pentru efortul școlar, ca urmare a sentimentelor de satisfacție trăite în urma derulării unor proiecte.
- c) Funcția didactică, prin care educatorii urmăresc atingerea unor obiective educaționale și transmiterea unui sistem de cunoștințe. Avem în vedere, mai ales, valențele formative ale activității prin proiecte (dezvoltându-le elevilor și studenților competențe de investigare, cercetare și comunicare).
- d) Funcția socială și relațională, care dezvoltă competențe de relaționare cu ceilalți parteneri implicați în actul educațional. Avem în vedere, de asemenea, valențele educative ale grupului școlar. De aceea, sugerăm ca elevii și studenții să fie obișnuiți să lucreze în cadrul diferitelor proiecte de grup, prin intermediul cărora vor putea să-și valorifice inclusiv inteligențele multiple (Gardner, Goleman).
- e) Funcția politică, care urmărește formarea viitorului cetățean implicat în viața cetății.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

3. Faze și etape în pedagogia proiectului

I. Faza de pregătire a proiectului

Tabelul nr. 1

Etape	Elemente de conținut	Metode, demersuri
1) ALEGEREA PROIECTULUI	• Emergența ideii, prin apropierea proiectului de către elevi/studenti; • Stabilirea planului (tema; obiectivele; ipoteză; concepte cheie; capacități și atitudini de format și dezvoltat; resurse umane, materiale și financiare; metodologii; rezultate/produse; criterii de evaluare.	Brainstorming Ciorchine
2) STABILIREA RESURSELOR NECESARE	• A se ține cont de cunoștințele elevilor/ studenților și de capacitățile pe care urmărim să le dezvoltăm prin folosirea acestor resurse. • Exemple: biblioteci, organisme locale, societăți comerciale, instituții publice, TIC etc. • Inițierea în utilizarea acestor resurse. • Obținerea autorizării în cazul folosirii unora.	Conversația Dezbaterea Demonstrații Exerciții
3) ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII ÎN CADRUL PROIECTULUI	• Planul detaliat al proiectului: tema; obiectivele; ipoteză; concepte cheie; capacități și atitudini de format și dezvoltat; resurse umane, materiale și financiare; metodologii; activități; reguli; rezultate/produse; criterii de evaluare; rolurile actorilor implicați etc.	Dezbaterea brainstorming

II. Faza de realizare a proiectului

Tabelul nr.2

Etape	Elemente de conținut	Metode, demersuri
4) DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚILOR DIN CADRUL PROIECTULUI	• Pregătirea, derularea, evaluarea și reglarea fiecărei activități din cadrul proiectului. • Prin efort individual și/ în grup. • Activități variate: sintetizarea bibliografiei de specialitate, investigații, experimente, activități practice, observații sistematice, aplicare de chestionare, interviuri, aplicare de teste, analize statistice, prin intermediul Internetului etc. • Acordare de sprijin, ajutor și consultații. • Crearea de dispozitive de coordonare și susținere (cu responsabilități distincte).	sintetizarea bibliografiei de specialitate, investigații, experimente, activități practice, observații sistematice, aplicare de chestionare, interviuri, aplicare de teste, consultații, etc
5) COORDONAREA ȘI SINTEZA CONTRIBUȚIILOR	• Elaborarea produselor proiectului: postere, folii, rapoarte, jurnale, grafice, statistici, portofolii, site-uri (pagini Web) etc. • Prezentarea în fața colectivului de elevi/ studenți a acestor produse, folosind mijloace multimedia moderne.	postere, folii, rapoarte, jurnale, grafice, statistici, portofolii, site-uri (pagini Web) dezbatere
6) EVALUAREA PROIECTULUI	• Realizarea de evaluări orale cu ocazia prezentării diferitelor produse. • Completarea unor grile de evaluare și coevaluare a modului de desfășurare a proiectului, asupra implicării grupurilor și indivizilor în realizarea proiectului. • Evaluări externe. • Concluzii, sugestii.	Fișe de evaluare Grile de evaluare

III. Faza de valorificare pedagogică a proiectului

Tabelul nr. 3

Etape	Elemente de conținut	Metode, demersuri
7) REEVALUAREA PROIECTULUI	- Realizarea unui demers metacognitiv (de ordin cognitiv și social). - Evidențierea elementelor pozitive, a dificultăților întâmpinate. - Sugestii pentru proiecte viitoare. - Prezentarea produselor proiectului și altor factori interesați.	metacogniția
8) VALORIFICAREA PROIECTULUI	- Prezentarea concluziilor rezultate din proiect la diferite simpozioane, colocvii, publicarea rezultatelor obținute, inclusiv prin intermediul Internetului. - Aplicarea în practică a rezultatelor proiectului. - Generalizarea experiențelor pozitive. - Activități de continuare a proiectului.	Referate, rapoarte, postere, publicații, prezentări multimedia, pagini Web etc.

CONCLUZII

Proiectul reprezintă o importantă metodă de predare-învățare, precum și de evaluare a activității elevilor și studenților, cu mari valențe formativ-educative (dezvoltându-le capacitățile de gândire, de investigație, de imaginație, de operaționalizare a cunoștințelor teoretice în diferite contexte practice, de învățare a regulilor activității și trăirii în grup a satisfacțiilor muncii lor, etc.).

Elevii, studenții, precum și cadrele didactice trebuie să fie abilitați cu pedagogia proiectului, astfel încât aceștia să poată fi implicați într-un mod eficient în proiecte tot mai complexe.

Propunem abilitarea tuturor cadrelor didactice cu problematica managementului proiectelor (atât în cadrul formării inițiale, cât și al formării continue).

Propunem constituirea la nivelul tuturor unităților de învățământ a unei comisii de proiect cu caracter interdisciplinar, capabile să gestioneze diferite tipuri de proiecte.

Proiectul reprezintă o metodă importantă prin care oamenii pot face față marilor sfidări ale timpului prezent, dar mai ales ale viitorului.

Abilitați cu pedagogia proiectului, cu managementul de proiect, cetățenii țării noastre vor putea atrage fonduri structurale în efortul de aderare a României la Uniunea Europeană.

BIBLIOGRAFIE

1. De Landsheere V., 1992- *L'éducation et la formation*, PUF, Paris.
2. *Dictionnaire encyclopédique de l'éducation et de la formation* (DEEF), 1994, Édition Nathan, Paris.
3. Dewey J., 1972- *Democrație și educație. O introducere în filosofia educației*, EDP, București.
4. Gregoire R. Inc., Leferrière, 1998- „Apprendre ensemble par projet avec l'ordinateur en réseau”- <http://www.Tact.ulaval.ca/fr/html/projets/choix1.html>
6. Stanciu M., 2003 -*Didactica postmodernă*, Editura Universității Suceava.